

Yhteistä Ymmärrystä hanke
Sanna Korhonen
Keskustie 14
52200 PUUMALA
sanna.korhonen@puumala.fi
p. 046 923 5229

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Puumala
SAIMAAN KAUNEIN

YHTEISTÄ YMMÄRRYSTÄ LÄHITYÖN TEESIT AIKUISSOSIAALITYÖHÖN

Yhteistä Ymmärrystä hanke
Sanna Korhonen
Keskustie 14
52200 PUUMALA
sanna.korhonen@puumala.fi
p. 046 923 5229

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Puumala
SAIMAAN KAUNEIN

Sisällys

ESIPUHE	3
1. JOHDANTO.....	4
2. SOSIAALITYÖN MUODOT	5
2.1 YKSILÖTYÖ	6
2.2 YHTEISÖSOSIAALITYÖ	8
2.3 RAKENTEELLINEN SOSIAALITYÖ	10
3. TIEDOTTAMINEN	13
4. JOHTAMINEN	13
5. LOPUKSI	14
KIITOKSET!	16
LIITTEET	

Yhteistä Ymmärrystä hanke
Sanna Korhonen
Keskustie 14
52200 PUUMALA
sanna.korhonen@puumala.fi
p. 046 923 5229

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Puumala
SAIMAAN KAUNEIN

ESIPUHE

Kun hiiri kissalle takkia ompeli... Ei tullut takkia eikä lakkiakaan, mutta tuli teesit aikuissosiaalityölle ja runsaasti eväitä aikuissosiaalityön lähityömallin rakentamiseen edelleen.

Tätä kirjallista työtä ei voida kutsua malliksi. Työ siihen jää vielä pahasti kesken. Uppoutuessamme työhön, sosiaalityön oleellisen löytämiseen, huomasimme, että tehtävä on hirvittävän suuri. Sanottavaa oli monella tasolla paljon. Koko aikuissosiaalityö kaipaa vankkaa perustaa, jolle käytännön työtavat, menetelmät ja työlle asetettavat tavoitteet tulisi rakentua. Tätä perustaa emme löytäneet valmiina, joten päätimme alkaa rakentaa sitä. Tässä työssä esitän kaikkein oleellisimpia löytöjämme teesien muodossa. Pidän näitä teesejä luovuttamattomina, jotta jonain päivänä aikuisväestöä varten olemassa oleva sosiaalityö ja sosiaalipalvelut näkyisivät aidosti elämälle hyödyllisenä työnä ihmistä lähellä.

Tämä raportti on rujo, väkivaltainenkin yritys saattaa ”viralliseen muotoon” se kokemusten kirjo, joiden keskellä työskentelimme. Paremminkin oikeutta kokemuksille antaa ohjaajamme Johanna Nevalan käsissä syntyvä, montaasimenetelmään perustuva elokuvakäsikirjoitus. Sen viimeisen näytöksen kirjoitustyö jatkuu vielä tämän hankkeen päättyttyä. Toivottavasti kohtaamme jossakin vaiheessa valkokankaan äärellä!

1. JOHDANTO

Puumala on n. 2300 asukkaan kunta Etelä-Savossa, Saimaan sydämessä. Matkaa lähimpään kaupunkiin Mikkeliin, jossa erityispalveluita on saatavilla, on 74 km. Sosiaali- ja terveyspalvelut on tuottanut vuodesta 2013 Mikkelin seudun sosiaali- ja terveystoimi ja vuoden 2017 alusta ESSOTE.

Yhteistä Ymmärrystä aikuissosiaalityön kehittämishanke lähti liikkeelle kahdesta selkeästä haasteesta.

1) Aikuissosiaalityö on hukassa. Sosiaalityöntekijänä olen kuvannut omia lähtötilanteen kokemuksia näin:

”Sosiaalitoimen palveluissa, tai muissa sellaisissa aikuisväestöön kohdistuvissa palveluissa, joissa olisi tarkoitus löytää keinoja hankaliin elämäntilanteisiin, me ammattilaiset tehdään kaikenlaisia arviointeja ja suunnitelmia oman organisaation asettamasta tehtävästä käsin. Jos asiakas olisi hukkumassa oleva ihminen, me näiden arviointien perusteella heitellään pelastusrenkaita. Useimmiten ne jäävät aika kauas hukkuvasta ihmisestä. Sitten kirjaamme asiakaskertomukseen, että pelastusrenkas heitetty, asiakas ei suostu uimaan renkaalle ja pahimmillaan hukkuu. Työ on kuitenkin tehty, kun toimenpide on suoritettu suunnitellun prosessin mukaisesti. Kukaan ei vain ottanut selvää, että asiakas oli uimataidoton, vesipelosta puhumattakaan. Tuntuu kuin sosiaalityössä olisi jäänyt jotain oleellista ymmärtämättä. Jotain, jota sen tehtävään yhteiskunnassa ja sen palvelujärjestelmässä oleellisesti kuuluisi ”

2) Paikallinen toimintaympäristö pitää pystyä huomiomaan tavoitteellisessa käytännön asiakastyössä suurissakin rakenteissa nykyistä paremmin.

Paikallinen sosiaalityö ja sosiaalitoimen palvelut järjestettiin osana isompaa palvelujärjestelmää Mikkelin seudun sosiaali- ja terveyspalveluita. Sote uudistuksen myötä tiedettiin, että jatkossa olemme osa vieläkin suurempaa kokonaisuutta Essotea 2017 vuoden alusta. Nämä rakenteelliset uudistukset tuntuivat jättävän jokapäiväisen asiakastyön jalkoihinsa. Kellään ei ollut aikaa miettiä, mitä tapahtuu ja mitä pitäisi tapahtua koko palvelujärjestelmän keskiössä, asiakastyössä, ei varsinkaan paikallisesta näkökulmasta. Toteutuuko lain henki todellisuudessa alueella, jossa toimijoita on vähän ja erityispalveluiden saatavuus heikkoa, mutta jolla kuitenkin olisi omanlaisia vahvuuksia palvelujen järjestämiseen? Kehittämistyön keskeisimmäksi kysymykseksi muodostuikin se, **miten voitaisiin parantaa paikallisten sosiaalipalveluiden hyödyllisyyttä elämälle?**

Tähän kysymykseen pyrin nyt vastaamaan hankkeen aikana syntyneestä ymmärryksestä ja yhteisistä oivalluksista käsin. Ydinajatus kullakin sosiaalityön tasolla on muodostettu lyhyeksi teesiksi, jonka taustoja avaam vähän. Teesien käytäntöön saattamiseksi esitän myös löytämiämme ratkaisuehdotuksia, joista joitakin on jo lähdetty toteuttamaan. Tulosten taustalla on ollut yhteisen ymmärryksen etsiminen niin yksilö- kuin yhteistyössä yhteisen ajattelun ja yhdessä toimimisen kautta.

2. SOSIAALITYÖN MUODOT

Tässä työskentelyssä sosiaalityötä ja muita sosiaalipalveluita on tarkasteltu sosiaalihuoltolakiin perustuvana kunnallisena työnä. Lain mukaan sosiaalihuoltoon sisältyvät sosiaalisen turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä yleis- ja erityislainsäädännön mukaiset sosiaalihuollon tehtävät ja palvelut (SHL 2§). Sosiaalihuoltolain taustalla on perustuslain määrittelemät perusoikeudet kuten oikeus sosiaaliturvaan ja osallistumisoikeus (SPL 14§, 19§).

Paikallisen lähityömallissa tulisi siis hahmottaa niitä toiminta- ja työskentelytapoja, joilla sosiaalipalveluilla paikallistasolla yhdessä muiden toimialojen kanssa

1) EDISTETÄÄN KUNTALAISTEN HYVINVOINTIA

2) TOTEUTETAAN TARPEEN MUKAISET SOSIAALIPALVELUT.

Suuren sote -uudistuksen myötä palveluiden järjestämisvastuu kuuluu isolle seudulliselle organisaatiolle. Suuressakin organisaatiossa on kuitenkin pystyttävä miettimään, **miten palvelut ja lain henki toteutuvat erilaisissa toimintaympäristöissä.**

Näitä teesejä kirjoitettaessa, olen miettinyt kaikkia kolmea sosiaalityön tehtäväkenttää vakavasti ja vastuullisesti paikallistason työstä käsin. Sosiaalityössä on vastuu yksilötason työstä, yhteisösosiaalityöstä ja rakenteellisesta sosiaalityöstä. Kokemuksemme mukaan näitä ei voi keskittää organisaation eri portaille tai toimijoille hukuttamatta viestiä niiden välillä. Lähityön mallissa nämä kaikki tehtäväkentät tulee olla tavalla tai toisella osana paikallisen sosiaalityöntekijän työnkuvaa ja työaika.

Kaiken työskentelyn keskiössä on yksilötason työ. Yksilötasolla konkretisoituu se, millaisia työvälineitä ja mahdollisuuksia toimintaympäristö ja lähiyhteisö tarjoavat? Onko yhteistyö työ toimivaa ja kulkeeko viestit vaikuttavasti lähiyhteisön ja rakenteellisen työn tasolla ja organisaatioiden välillä? Tarvitaan lisää ymmärrystä siitä, millainen asema sosiaalityöllä tulisi olla kullakin työskentelytasolla ja koko yhteiskunnassa.

Sosiaalityölle on siis annettu yhteiskunnassa erityinen tehtävä toimia sosiaalisen hyvinvoinnin kentällä

- vahvistamalla yksilöiden omia toimintaedellytyksiä
- tukemalla yhteisöjen sosiaalista eheyttä
- tuomalla sosiaalisen asiantuntemusta muihin palveluihin ja niiden toteuttamiseen.

Ihmisen toimintakyky on yksi tapa katsoa yhteiskunnan palveluiden yhteistä toimintakenttää. THL:n määritelmän mukaan toimintakyky tarkoittaa ihmisen fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia edellytyksiä selviytyä hänelle itselleen merkityksellisistä ja välttämättömistä jokapäiväisen elämän toiminnoista – työstä, opiskelusta, vapaa-ajasta ja harrastuksista, itsestä ja toisista huolehtimisesta – siinä ympäristössä, jossa hän

elää. Fyysiset ja psyykkiset kyvyt ovat hyvin henkilökohtaisia tekijöitä. Sosiaalinen sen sijaan siirtää huomion myös yksilöllisestä yhteiseen, ihmisten ja organisaatioiden väliseen. Näin ollen sosiaalipalveluilla on valtava työkenttä. Sosiaalityön tulisi sisältää tutkimusta sosiaalisen tiloista eri tasoilla ja siitä, mitä niiden välillä tapahtuu.

2.1 YKSILÖTYÖ

”Kun sie istuitkin siihen viereen rennosti ja kysyt, mitä kuuluu? Niin siitä oli hyvä lähteä liikkeelle”.

Lain mukaan sosiaalityöllä tarkoitetaan asiakas- ja asiantuntijatyötä, jossa rakennetaan yksilön, perheen tai yhteisön tarpeita vastaava sosiaalisen tuen ja palvelujen kokonaisuus, sovitetaan se yhteen muiden toimijoiden tarjoaman tuen kanssa sekä ohjataan ja seurataan sen toteutumista ja vaikuttavuutta. Sosiaalityö on luonteeltaan muutosta tukevaa työtä, jonka tavoitteena on yhdessä yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen kanssa lieventää elämäntilanteen vaikeuksia, vahvistaa yksilöiden ja perheiden omia toimintaedellytyksiä ja osallisuutta sekä edistää yhteisöjen sosiaalista eheyttä (SHL 15§)

YKSILÖTYÖN TEESI

Sosiaalityössä on ryhdyttävä tutkimaan sosiaalisen tiloja sosiaalityön osaamista aidosti hyödyntävin keinoin, tavoitteena asiakkaan omapohjainen toiminta. Tieto, yhteinen ymmärrys, keinot, palvelut ja toimintatavat kirjataan asiakkaan omaan selviytymissuunnitelmaan ja tarvittava osaamisen kootaan asiakkaan omatiimiin.

SOSIAALITYÖN ROOLI

Sosiaalityön paikka yksilötasolla on asiakkaan vieressä tai rinnalla. Vieressä siksi, että voidaan kohdistaa katseet yhdessä vuorovaikutuksen kautta välittyviin tiloihin ilman asiakkaaseen henkilönä kohdistuvaa arviointia.

Oleellinen, sosiaalityötä ohjaava kysymys tulee yksilötyön tasolla olla, miten sosiaalityössä voidaan rakentaa todellisia tarpeita vastaava ja vaikuttava sosiaalisen tuen ja muiden palveluiden kokonaisuus. Osaammeko riittävästi tutkia ja riittävätkö tämän hetkiset työskentelytavat tuottamaan oikeaa, tavoitteiden kannalta oleellista tietoa?

Kokemuksemme mukaan sosiaalisten tilojen tutkimisen ja sieltä löytyvän tiedon kannalta nykyiset arvioinnit ja niiden pohjalta laaditut suunnitelmat jäävät helposti ohuiksi, nopeasti valmiiksi kategorisoitujen ongelmien toteutukseksi. Tästä johtuneen kokemuksen hieman sattumanvaraisesta pelastusrenkaiden heittämisestä. Tarpeisiin vastaavien palveluiden löytäminen edellyttää helposti määriteltävien, näkyvien ongelmien taustalla olevien ilmiöiden, sosiaalisen tilojen ja niiden välisten suhteiden tarkastelua.

Tämä sosiaalisen tutkimustyö tulee jatkossa kaipaamaan myös uusia, sosiaalityön omia käsitteitä. Jotta ihmisen sosiaalista toimintakykyä, toimintamahdollisuuksia ja tuen tarpeita

on mahdollista arvioida, on niitä voitava tarkastella suhteessa sosiaalisen omiin ilmiöihin. Tässä työssä olemme ryhtyneet kutsumaan ilmiöitä ”sosiaalisen tilan” käsitteellä, määrittelemättä sitä vielä tarkemmin. Oleellista on, että nämä sosiaalisen ilmiöt erottuva ihmisen henkilökohtaisista ominaisuuksista. Sosiaalityön ei kuulu arvioida sitä, millainen ihminen on, vaan tutkia yhdessä sitä, mitä sosiaalisia tiloja, ilmiöitä ihmisen elämässä on, ja millaisia kokonaisuuksia niistä muodostuu elämän ja toimintakyvyn perustaksi.

Sosiaalityön tarvitsemasta uudentalaisesta tutkimustavasta ja tutkimuskohteista nousevan, ehkä osin uudentalaisen tiedon varassa, asiakas ja työntekijä voisivat löytää nykyistä paremmin oikeita menetelmiä ja asiakasta hyödyttäviä palveluita yksilölliseen muutostyöhön kohti omapohjaista toimintaa. Tämän kehittämishankkeen aikana on syntynyt paljon asiakastyöstä nousevia ilmiöitä, jotka haastavat meitä jatkamaan näiden ilmiöiden tutkimista edelleen.

KÄYTÄNNÖN TOIMINTAEHDOTUKSET

Asiakkaan selviytymissuunnitelma

Kuten aikaisemmin totesin, toimintakyky määritellään kyvyksi selviytyä itselleen merkityksellisistä ja välttämättömistä jokapäiväisen elämän toiminnoista. Voidaan ajatella, että lähes kaikki sote palvelut tähtäävät tähän samaan tavoitteeseen yksilötasolla. Kyse on siis ihmisen selviytymisestä yhteisössä. Aikuissosiaalityön näkökulmasta aikuisen elämää koskevat palvelut tai toimenpiteet ottavat edelleen asiakkaan vastaan oman organisaationsa tehtävästä käsin ja tekevät erillisiä asiakas- tai palvelusuunnitelmia. Pahimmillaan asiakas on kerryttänyt kymmeniä vuosia näitä erilaisia suunnitelmia kirjanhyllyyn, ilman että mikään on pärjäämisessä muuttunut.

Sosiaalityötä tarvitaan yleensä tilanteissa, jossa ihminen jostain syystä tarvitsee useita palveluita eikä pysty itse tai läheisten tuella koordinoimaan tarvitsemiaan palveluita. Selviytymissuunnitelmasta tehdään asiakkaan oma työkalu, johon asiakas ammattilaisten avustuksella kokoaa haluamansa arviointi-, suunnitelma- ja palvelutiedot, ja jonka avulla hän pystyy yhä itsenäisemmin myös koordinoimaan eri ammattilaisten tuottamaa apua ja tunnistamaan ja karsimaan päällekkäisyyksiä. Asiakas on itse suunnitelman ”pääkäyttäjä”.

Selviytymissuunnitelmassa yksittäisen ammattilaisen takana olevat palvelut tulee ymmärtää yksittäisiksi, joskin erittäin tärkeiksi keinoiksi. Tämän lisäksi Puumalan kaltaisessa, pitkien etäisyyksien pienessä kunnassa, tulee kuitenkin luovasti etsiä, nähdä ja kokeilla jatkuvasti myös uusia keinoja ja ratkaisumalleja eri toimijoiden yhteistyössä. Olemassa olevaa palveluvalikoimaa ei tule tuijottaa orjallisesti vaan hyödyntää ja soveltaa muiden eri toimijoiden palveluja lain sallimissa rajoissa. Paikalliset ja yksilölliset ratkaisut tulee olla arkipäivää.

Palvelulupaus

Mahdollisimman realistisen palvelulupauksen tekeminen terävöittää työtä. Se vaatii asiakkaan ja työntekijän välistä riittävän intensiivistä yhteistyötä keskinäisen luottamuksen rakentamiseksi. Luottamuksen kautta työntekijä ja asiakas voivat mahdollisimman avoimesti ja rinnakkain tutkia asiakkaan sosiaalisia tiloja riittävän kokonaisvaltaisesti realististen tavoitteiden ja keinojen löytämiseksi. Näiden keinojen pohjalta tehdään päätöksiä palveluista, niiden määrästä ja kestosta. Päätökset tulee tehdä kaikesta annettavasta palvelusta, myös sosiaalityöstä ja – ohjauksesta. Päätöksistä pitäisi muodostua asiakkaalle palvelulupaus ja asiakkaan tulee tietää, mihin tällä lupauksella pyritään. Palvelulupauksen tekeminen ei voi olla sattumanvaraista tai työntekijäkohtaista tai jäädä toteutumatta, mikäli työntekijät ovat poissa.

Asiakkaan omatiimi

Vaihdetaan oikeasti näkökulma perinteisistä asiakastiimeistä, joissa ammattilaiset keskenään ratkovat asiakkaiden tilanteita, asiakkaan omatiimeihin. Se ammattilainen, joka alkuarvioinnin jälkeen luontevimmin vastaa asiakkaan ensisijaisesti tarvitsemasta palvelusta, kokoa yhdessä asiakkaan kanssa tarvittavan osaamisen asiakkaan omatiimiksi. Asiakkaan tulisi voida aidosti kokea ja luottaa, että tämä porukka on sitoutunut työskentelemään yhdessä asiakkaan kanssa pärjäämistä uhkaavien haasteiden ratkaisemiseksi. Sosiaalityön tehtävä on pitää huolta erityisesti siitä, että riippumatta asiakkaan toimintakyvystä, asiakkaan omatiimissä on riittävästi tietoa sosiaalisen tiloista ja tieto tulee huomioiduksi muita palveluita määriteltäessä. Tiimin kautta tulevan avun tulee edistää asiakkaan omapohjaista toimintaa.

Omatiimissä voi olla tarpeen mukaan jäseniä niin lähi- kuin erityispalveluista. Lähityöntekijä vastaa tiimin työskentelyn koordinoinnista.

Ammattilaisten keskinäisiä paikallistiimejä, esim. hankkeen aikana työntekijöiden omatoimisesti perustama aikuistyön tiimiä, tarvitaan huolehtimaan palvelujen paikallisesta tasosta, osaamisesta, riittävydestä, jatkuvasta kehittämisestä sekä työnjaosta yleisellä tasolla.

2.2 YHTEISÖSOSIAALITYÖ

”Olen tärkeä, tarvittu ja tarpeellinen”

Yhteisösosiaalityön perusteita sosiaalihuoltolaissa löytyy monesta kohtaa:

- sosiaalipalveluja on järjestettävä sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseksi ja osallisuuden edistämiseksi (11§)
- sosiaalityö on luonteeltaan muutosta tukevaa työtä, jonka tavoitteena on yhdessä yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen kanssa lieventää elämäntilanteen vaikeuksia, vahvistaa yksilöiden ja perheiden omia toimintaedellytyksiä ja osallisuutta sekä edistää yhteisöjen sosiaalista eheyttä (15§)

- kotipalveluun sisältyvinä tukipalveluina annetaan sosiaalista kanssakäymistä edistäviä palveluita (19§)

YHTEISÖTYÖN TEESI

Yhteisöllinen sosiaalityö on yksilöiden ja toimintaympäristön vahvuuksien yhdistämistä niin, että yksilöt yhdessä pystyvät johonkin sellaiseen, johon kukaan ei yksin pysty. Sosiaalityöhön liittyvä häpeän leima muuttuu yhteiseksi myötäylpeydeksi, arvostukseksi ja rohkeudeksi.

SOSIAALITYÖN ROOLI

Sosiaalityö edistää ja tukee lähiyhteisöä omapohjaiseen toimintaan, joka mahdollistaa erilaisten ihmisten osallistumiskanavat, vaikuttamismahdollisuudet ja yhteisölliset voimavarat yksilön toimintakyvyn edistämiseksi. Toimii tarvittaessa ryhmämuotoisen sosiaalityön ohjaajana.

Yhteisösosiaalityö tuottaa mahdollisuuksia yksilötyön tueksi. Yhteisötyö voi yhteisen toiminnallisuuden kautta tuottaa asiakkaalle ja työntekijälle yksilötyöhön tutkittavaa aineistoa ja ymmärrystä. Se voi mahdollistaa myös yksilön sosiaalisen pääoman kartuttamisen silloin kun oma toimintakyky ei mahdollista omaehtoisesti toimintakykyä edistävien verkostojen luomista.

Pienessä kunnassa, jossa palveluntarjoajia ja yksittäisiä asiakasryhmiä on vähän, yhteisötyötä voidaan toteuttaa eri kuntalaisryhmien tarpeita ja voimavaroja yhdistämällä. Eri toimijoiden yhteistyöllä voidaan monipuolistaa esim. kuntouttavan työtoiminnan, työkokeilujen tai sosiaalisen kuntoutuksen mahdollisuuksia – tuotetaan puuttuvia palveluita itse, yhdessä toimien!

Parhaimmillaan sosiaalityö pystyy tutkimuksen ja yhteistyön kautta vahvistamaan yksilön arjessa selviytymistä ja omapohjaista toimintaa niin, että yksilö pystyy suuntamaan energiaa myös yhteisölliseen hyvinvointiin. Yhteisötyöllä onkin selkeästi ainakin kaksi merkitystä: 1) tuottaa sosiaalista tukea ja sosiaalista pääomaa 2) tarjota tilaisuuksia tuoda esiin yksilön osaamista, ja kehittää sitä edelleen.

Yhteisösosiaalityön keskeinen periaate on toiminta koko yhteisössä yhteisyyteen, ei erillisyyteen perustuen. Näin ollen yhteisösosiaalityötä ei tulisi nähdä vain erityisryhmiä koskevana vaan koko yhteisön yhteisötyönä, johon osallistuminen ei edellytä ongelmaperustaa. Sosiaalityön rooli on varmistaa yhteisöllisessä toiminnassa sellaisten ihmisryhmien vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuudet, joiden omat voimavarat osallisuuteen ovat heikentyneet.

Yhteisötyö voidaan nähdä myös laajempaan koko yhteisön yhteistoimintaa ja keskinäistä arvostusta lisäävänä yhteistoimintana. Ihmisen toimintakyvyn kannalta arvostuksen kokemus on yksi tärkeimmistä toimintavoimista. Yksilötyön tasolla työskentelyn tulee perustua työntekijän yhteistoiminnassa välittämään arvostukseen. Omapohjaisen toiminnan edistämiseksi ja yhteisön täysivaltaisena jäsenenä toimimiseen yksilö tarvitsee kuitenkin

arvostuksen kokemuksia häntä ympäröivässä normaalissa yhteisössä. Arvostuksen tai arvottomuuden kokemukset yhteisössä syntyvät naapureiden kohtaamisissa, kaupan kassalla, pankkitiskillä, terveyskeskuksessa tai kunnan palvelupisteellä.

Yhteisötyössä tulee muistaa myös se, ettei yhteisöön osallistuminen tarkoita vain ryhmässä toimimista. Yhteisötyön tulee tarjota erilaisia kanavia ja monenlaisia tapoja vaikuttaa tai tuoda omaa osaamista ja voimavaroja yhteiseen käyttöön heillekin, joille sosiaaliset tilanteet eivät ole luontevia. Tällöin ihmiset voivat toimia yhteisen hyvän eteen vaikkapa ”salaisina neuvonantajina”, tiedotus-, atk-, siivousvastaavina tai kasvattamalla tomaatteja.

KÄYTÄNNÖN TOIMINTAEHDOTUKSET

Puumalassa yhteisösosiaalityönmuoto on syntynyt kuntalaisten oma-aloitteisesta toiminnasta ja kulkee nimellä Puumala Klupi. Ryhmä toimii jatkossakin sosiaalityöntekijälle/-ohjaajalle yhteisösosiaalityön työyhteisönä ja sen ohjaaminen ja tukeminen kuuluvat sosiaalityöntekijän/-ohjaajan työnkuvaan. Ryhmällä on erikseen oma työnohjaus, josta on hankkeen aikana saatu hyviä kokemuksia. Työnohjauksessa mukana olleet ovat kokeneet, että ohjaus on tarjonnut heille mm. mahdollisuuden syventää itsetuntemusta suhteessa yhteisössä toimimiseen, pysähtyä miettimään omaa ja jäsentää omaa päätä sekä löytää itsestä uutta.

Ryhmä on toistaiseksi avoin kaikille. Tuettuna toimintana siihen voidaan ohjata erityisesti sellaisia yksilötyön asiakkaita, joita yhteisöllinen työ hyödyttäisi. Yhteisösosiaalityölle varataan erillinen vuosibudjetti toimintaa varten.

Klupin aktiivisen vaikutustyön kautta Puumalassa on käynnistynyt kansalaistoiminnan ja julkisten palveluiden yhteinen ”Kylätalo -toiminta”. Jatkossa Klupi on yhtenä aktiivisena toimijana mukana kehittämässä yhteistyömallia edelleen. Kuntalaisten yhteisyyteen, ei erillisyyteen, perustuvaa toimintamallia kehitetään edelleen, tavoitteena vakiinnuttaa se kunnan tukemaksi uudenaikaiseksi kansalaislähtöiseksi toiminnaksi. (liite 1)

2.3 RAKENTEELLINEN SOSIAALITYÖ

”Hei sie kun oot näissä kuvioissa mukana. Minulla olisi yksi ratkaisuehdotus tähän palvelun järjestämiseen...”

Sosiaalihuoltolain mukaan rakenteellisen sosiaalityön tulee:

- Tuottaa tietoa asiakkaiden tarpeista ja niiden yhteiskunnallisesta merkityksestä.
- Määritellä tavoitteelliset toimet ongelmien korjaamiseksi, jotka voivat olla pieniäkin muutoksia työn järjestämisessä.
- Tuoda sosiaalityön asiantuntemus politiikan ja päätöksenteon avuksi.

RAKENTEELLISEN SOSIAALITYÖN TEESI

Sosiaalityöstä syntyvää tietoa kannattaa hyödyntää yhteiskunnan yhteisten varojen sijoittamisessa erilaisiin palveluihin niin kunta kuin sote-tasolla. Mitä paremmin varat ovat sijoitettu kunnan peruspalveluissa ja soten lähipalveluissa, sitä vähemmän tarvitaan niin sosiaalityötä kuin muita huomattavasti kalliimpia erityispalveluita.

SOSIAALITYÖN ROOLI

Johtaa kuntatasolla kuntalaisten sosiaalista hyvinvointia ja toimia sosiaalisen hyvinvoinnin ja sen vaikutusten asiantuntijana muille organisaatioille. Paikallisessa hyvinvointityöryhmässä sosiaalityöntekijä toimii sosiaalisen hyvinvoinnin asiantuntijana.

Tutkijat Niina Rantamäki, Mari Kattilakoski ja Anna-Leena Matthies ovat todenneet Helsingin Sanomien kirjoituksessa, että ihmisten arkea lähellä olevissa palveluissa (ennaltaehkäisevä työ ja hyvinvoinnin seuraaminen mukaan lukien) keskitetty vastuu ja tehtävien hoito eivät toimi. Näissä palveluissa ammatillisen asiantuntemuksen lisäksi tarvitaan tietoa ihmisen ja hänen elinympäristönsä välisistä yhteyksistä. Kyse on kokonaisvaltaisesta näkökulmasta hyvinvointiin. Siihen sisältyy ymmärrys, miten ihmisen asuinympäristö ja sosiaaliset verkostot kaikkine ulottuvuuksineen tukevat tai haastavat hänen hyvinvointiaan. Näihin liittyviä moninaisia tekijöitä ei pystytä tunnistamaan etäältä.

Sosiaalityön tehtävänä on katsoa kokonaisvaltaisesti ihmisen arjen ja toimintakyvyn kannalta useimmiten sellaisten ihmisten elämän tiloja, joilla on paljon palvelutarpeita. Kun sosiaalityöllä on riittävät resurssit ja vaikutusmahdollisuudet, se pystyy tuottamaan yksilö- ja yhteisötyön kautta tietoa palveluiden välisistä suhteista ja vaikutuksista ihmisten arkeen myös ennaltaehkäisevästä näkökulmasta. Tätä tietoa kannattaisi hyödyntää nykyistä enemmän organisaatioiden rajoja ylittäviä palvelurakenteita ja palveluiden vaikuttavuutta arvioitaessa.

Rakenteellisen sosiaalityön tehtävät tulee olla paikallistasollakin työntekijää velvoittavia. Rakenteellisen työn tekemättä jättäminen uhkaa eriarvoistaa pienien ja pitkien etäisyyksien kuntien asukkaita entisestään. Pienessä kunnassa yksittäisten asiakasryhmien pienuus ja asiakasyhdistystoimijoiden puuttuminen voi jättää asiakkaiden äänen täysin kuulumattomiin. Sosiaalityön tulee tällöin ottaa vahva rooli kuntalaisilta nousevan tiedon ja äänen välittäjänä sekä asiakkaiden oikeuksien ja velvollisuuksien tiedottajana.

On ilmeistä, että lain mukaan tarpeenmukaiset, riittävät ja laadukkaat palvelut eivät toteudu, ellei asiakastyön tasoilla jatkuvasti arvioida ja kartuteta tietoa paikallisista tarpeista. Riittävätkö palvelut tai niiden nykyinen laatu toteuttamaan yksilötyön tavoitteet ja yhteisön sosiaalisen hyvinvoinnin tavoitteet?

Rakenteellinen työ on jatkuvissa rakennemuutoksissa erittäin tärkeää. Sosiaalityö on yksilön kanssa tehtävän kokonaisvaltaisen ja yhteen sovittavan työotteen kautta eri toimijoiden yhteistyön keskiössä. Sosiaali- ja terveystyöpalvelut niputetaan helposti yhteen. Sosiaalityö on kuitenkin aivan yhtä tiiviissä kytköksissä kunnille sote uudistuksessa jääviin muihin

peruspalveluihin. Rakenteellisesta näkökulmasta sosiaalityön tulisikin toimia eräänlaisena silta kuntalaisen ja kunnan muiden toimialojen ja seudullisten palveluiden välillä.

Pienen kunnan vahvuus rakenteellisen työn osalta on eri toimijoiden läheisyys ja tuttuus. Tämä on ehdottomasti Puumalan lähityön vahvuus. Sosiaalista hyvinvointia edistäviä, ennaltaehkäiseviä sosiaalisia innovaatioita, voi syntyä eri toimialoilla ja erityisesti niiden yhteistyöllä, kun tahtotila on kohdillaan. Uudet toimintamallit on helppo saada käyntiin kun niiden ratkaisemiseen haastetaan ennakkoluulottomasti mukaan eri toimijoita ja erilaisia ihmisiä.

Olemme törmänneet siihen, että rakenteellinen sosiaalityö on tärkeä, mutta melko näkymätön työ yhteiskunnassa. Kokemuksemme mukaan paikallisella tasolla voidaan sen eteen tehdä paljonkin. Rakenteellisella tasolla pitää vaikuttaa niihin lähipalveluihin kuin erityispalveluiden saatavuuteen.

Riittävän osaamisen saaminen lähityön asiakasprosessiin vaikuttaa erityispalveluiden saatavuus ja toimintatavat. Kokonaisvaltaisessa, muutosta tukevassa työotteessa erityisosaamisen tulisi olla osa lähityötä. Esim. kuntoutuspoliklinikan työkyvyn arvioinnit pitäisi tehdä tiiviissä yhteistyössä lähityöntekijöiden kanssa. Tällä hetkellä erityispalveluihin lähettäminen merkitsee liian usein irrallisten uusien palveluprosessin aloittamista. Tällöin tehdään turhaa päällekkäistä työtä eikä oleellinen, asiakkaan tilannetta arjen tasolla eteenpäin vievät tieto kulje eri toimijoiden kesken.

Lähityön näkökulmasta sosiaalityön asiakkaan jättävät erityispalvelut helposti käyttämättä pitkien välimatkojen vuoksi. Esim. A-klinikan palveluiden sijaitseminen Mikkelissä näkyy siinä, etteivät sosiaalityön asiakkaat juuri näitä palveluita käytä. Todennäköisemmin A-klinikankin palveluita pystyvät hyödyntämään sellaiset kuntalaiset, joiden oma toimintakyky on vielä riittävän hyvä palveluun hakeutumiseen ilman paikallista sosiaalityötä.

KÄYTÄNNÖN TOIMINTAEHDOTUKSET

Puumalan hyvinvointilautakunnan alle perustetaan aikuisväestön hyvinvoinnin vastuutyöryhmä. Työryhmässä tulee olla mukana sellaisia kunnan työntekijöitä, Essoten ammattilaisia, kuntalaisia ja luottamushenkilöitä, jotka ovat oman tehtävänsä kautta vastuussa jollakin tavoin aikuisväestön hyvinvoinnista. Tämän työryhmän tehtävänä olisi esim. kahdesti vuodessa kokoontua yhteen tarkastelemaan sitä, ovatko tuotetut palvelut kuntalaisten elämälle hyödyllisiä, ja miten kuntalaisten hyvinvointia tai omapohjaista selviytymistä voidaan paikallistasolla konkreettisesti arvioida. Kunkin jäsenen tehtävä on yhdessä työryhmän kanssa arvioida oman toimintansa vaikuttavuutta, riittävyttä ja resursseja suhteessa niihin tarpeisiin, jota paikallistasolla tunnistetaan.

Ajatushautomomaisesti ryhmä etsii ja kokoaa paikallisesti toimiva ratkaisuja havaittuihin ongelmiin, kehittää toimijoiden välistä yhteistyötä sekä tekee esityksiä tarvittaville tahoille ratkaisujen mahdollistamiseksi.

Erityispalveluiden tuettu käyttö tulisi olla jatkossa suunnitelmallisempaa. Sosiaaliohjauksessa tai sosiaalisessa kuntoutuksessa lähityöntekijä (sos.ohjaaja tai sosiaalityöntekijä) avustaa asiakasta hakemaan erityisosaamista, saattaa asiakkaan palvelun piiriin ja jatkossa esim. avustaa palvelun käyttöön etäyhteyden kautta sekä rakentaa erityispalveluista saatavan avun ja tiedon osaksi asiakkaan kokonaispalvelua. Tämä edellyttää ajatustavan muutosta sekä paikallistasolla että erityispalveluissa, jotta näissä panostetaan esim. etäyhteyksien kautta tapahtuvaan palveluun.

3. TIEDOTTAMINEN

TIEDOTTAMISEN TEESI

Sosiaalipalveluista tiedottaminen tulee olla suunnitelmallista ja avointa.

Sosiaalipalvelut tarvitsevat oman tiedotusstrategian, jossa huomioidaan paikallinen toimintaympäristö. Sosiaalityön tehtävä on välittää strategiaan asiakastyöstä nouseva tieto siitä, millaiset tiedotuskanavat parhaiten tavoittavat erityistä tukea tarvitsevat asiakkaat ja millä tavalla tietoa tulisi olla saatavilla. Tällä hetkellä aikuissosiaalityön asiakkaan tuntevat erittäin huonosti sen, millaisiin lakisääteisiin palveluihin heillä olisi oikeus, puhumattakaan siitä, että he voisivat ottaa kantaa siihen, onko näitä palveluita heille saatavilla.

Asiakkaalla tulee olla oikeus kaikkeen siihen tietoon, joka vaikuttaa hänen palvelutarpeidensa arviointiin ja mahdollisten palveluiden saamiseen. Huono tiedottaminen, ja pahimmillaan tiedon panttaaminen sisäisissä toimintaohjeissa, ei millään tavoin edistä asiakkaan omapohjaista toimintaa, joka tulisi olla aina asiakastyön keskeinen tavoite. Sen sijaan helposti ja ymmärrettävästi saatavilla oleva tieto ja sen hyödyntäminen aktiivisesti asiakastyössä (esim. käydään mahdollisia kriteereitä läpi yhdessä asiakkaan kanssa ja vertaillaan asiakkaan omaa tilannetta suhteessa kriteereihin) lisää asiakkaiden ymmärrystä palvelujärjestelmästä, palveluiden tarkoituksesta ja oman tilanteen arvioinnista. Nämä vahvistavat asiakkaan kykyä toimia aktiivisesti omassa tilanteessa ja vaikuttaa kuntalaisena palveluiden kehittämiseen.

4. JOHTAMINEN

JOHTAMISEN TEESI

Esimiestasolla ja moniammatillisissa johtoryhmissä tulee tunnistaa ja tunnustaa sosiaalityön ydintehtävät, osaaminen ja mahdollisuudet sekä nostaa asiakastyön arvostus keskiöön.

Vahva paikallinen sosiaalityö ja sosiaalipalvelut ovat erittäin vaikuttavia palveluita silloin kun työn todellinen luonne ymmärretään ja siihen varataan riittävät resurssit. Sosiaalityö ei voi jäädä vain lakisääteisen byrokratian toteuttamiseen. Vaikuttava sosiaalityö on intensiivistä asiakastyötä asiakkaan rinnalla. Johdon tehtävä on mahdollistaa resurssit ja riittävä osaaminen työn ydintehtävän toteuttamiseksi.

Esimiestasolla sosiaalityön johdon tulee ottaa vastuu paikallistasolta nousevan tiedon välittämisestä ja hyödyntämisestä. Tämän tiedon tulee vaikuttaa sosiaalityön riittävään resursointiin sekä sosiaalityön osaamisen hyödyntämiseen yhteiskunnan eri foorumeilla.

Isoissa sote toiminta-alueissa hallintomallikuviot tulee kääntää niin, että kukaan ei voi unohtaa, missä on koko työn tarkoitus (ks. liite 2). Työmme, palvelut ja koko organisaatio on olemassa kuntalaista varten. Tuloksellinen työ tehdään asiakastyössä asiakkaan ja kuntalaisen välillä. Koko muun organisaation tulee keskittyä tämän työn mahdollistamiseen. Tämä edellyttää aidosti katseen kääntämistä. Asiakastyötä tekevä ammattilainen katsoo asioita yhdessä asiakkaan kanssa, esimies katsoo alaistaan tuntien vastuun työn mahdollistamisesta jne.

Mikäli jokainen taso todellisuudessa katsoo ”ylempäänsä”, alainen esimiestään ja tämä seuraavaa, ottaen vain kuuliaisesti vastaan ohjeet ylhäältä, valuttaen niitä edelleen alaspäin, ryhdymme palvelemaan jotakin muuta tahoa tai intressiä asiakastyön todellisten tavoitteiden sijaan. On aika ryhtyä siirtämään tietoa alhaalta ylöspäin, jotta palvelut voivat olla vaikuttavia ja sen myötä myös taloudellisia.

Puumalassa kunnanjohtaja ja luottamuselimet ovat olleet kiinnostuneita ymmärtämään ja keskustelemaan sosiaalityön roolista kunnassa. Tämä kiinnostus on sen edellytys, että paikallisesti voidaan tehdä vaikuttavaa, tarpeisiin nähden riittävän resursoitua sosiaalityötä ja vaatia siltä myös tuloksia. Sosiaalityö kiinnostaa toivottavasti paikallistasolla myös jatkossa.

5. LOPUKSI

Tärkein opetus menneestä vuodesta on se, että sosiaalityö, sen kaikilla lakisääteisillä tasoilla voi rakentua toimiviksi ja tuloksellisiksi palveluiksi vain tekemällä työtä yhdessä palveluiden käyttäjien kanssa. Sosiaalityön asiakkaidenkaan intressi ei ole pysytellä sosiaalityön asiakkuudessa ikuisuuksia tai käyttää yhteiskunnan resursseja yhtään enempää kun sujuvan arjen ja riittävän, omapohjaisen toiminnan saavuttaminen edellyttää. En ole tavannut yhtään sosiaalityön asiakasta, joka käyttäisi sosiaalihuollon palveluita huvikseen.

Sosiaalinen on jotain sellaista, jota ei voi olla olemassa ilman lähityötä ja paikallista ihmisten kanssa ajateltua ja tehtyä. Sosiaalityön tulee huolehtia lähityössä syntyneen tiedon ja ymmärryksen kulkemisesta rakenteissa eteenpäin.

Tämän intensiivisen kehittämistyön yksi tärkeimmistä oivalluksista on ollut se, ettei yhteistä ymmärrystä pidä ymmärtää yksimielisyydeksi. Yhteinen ymmärrys on työotteen taustalla oleva ajattelumalli, jota tulisi harjoittaa kaikilla sosiaalityön tasoilla. Sosiaalisen, joka viittaa ihmisen tai organisaatioiden välisiin suhteisiin ja niistä syntyviin tiloihin, tulisi olla jatkuvaa ymmärryksen hakemista ja siitä nousevaa toimintaa. Yhteinen ymmärrys on halua ja keinoja yrittää ”saada kiinni” toisen tavasta ajatella, hahmottaa ja ymmärtää kokemuksia ja käydä välillä hyvinkin kiivasta keskustelua erilaisista näkökulmista.

Työskentelyn aikana olemme todenneet, että varsinainen aikuissosiaalityö yksilötasolla itsessään vaatii syvällistä uudelleen pohdintaa. Emme vielä ole löytänyt ”lopullista” vastausta siihen, mitä pelastusrenkaiden heittelyn sijaan pitäisi tehdä. Olemme kuitenkin löytäneet haasteita, oivalluksia ja edelleen tutkimisen ja pohtimisen arvoisia avauksia, joista kirjoittamista ja tutkimista tulemme jatkamaan.

Yhteiskunnan tulee vaatia sosiaalityöltä tuloksellista työtettä. Vaikuttavan sosiaalityön piirissä olevassa yhteisössä yksilölliset elämäntilanteet kohenevat, asiakkuudet päättyvät, yhteisön aktiivisuus ja toimintavalmiudet paranevat, kun yhä useampi kuntalainen pystyy tuomaan omia kykyjään ja osaamistaan yhteisen elämän pottiin – toimimaan omapohjaisesti ja vaikuttamaan ympäristöönsä. Kaikkien sosiaalityön muotojen, yksilöllisen, yhteisöllisen ja rakenteellisen työn pitää tähdätä tähän. Sosiaalityön pitää tietää, miten tämä tehdään ja vaatia siihen tarvittavat resurssit. Ilman oikein mitoitettuja resursseja tuloksiakaan ei voida odottaa.

Sosiaalityöllä olisi nykyistä paljon enemmän annettavaa yhteiskunnalle. Sosiaalihuollolle ja sosiaalityölle annettujen lakisääteisten tehtävien kautta sosiaalipalveluissa on todella paljon mahdollisuuksia vaikuttaa yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvointiin, ja sen myötä koko yhteiskunnan toimivuuteen. Tutkimalla sosiaalisia tiloja ja niiden välisiä suhteita kaikilla tasoilla on saatavissa valtavasti tietoa sekä niissä piilevistä haasteista ja ongelmista, mutta etenkin niistä löytyvistä resursseista ja ratkaisumahdollisuuksista. Tämän tiedon ja sen paremman analysoinnin avulla voidaan yhteisiä resursseja kohdistaa nykyistä tarkoituksenmukaisemmin, vaikuttavammin ja taloudellisemmin välttäen päällekkäisten resursseja käyttöä sote -palveluissa.

Tästäkin kehittämistyöstä saadun ”perstuntuman” pohjalta voisi suositella, että sosiaalisen syvälliseen osaamiseen kannattaisi vihdoinkin panostaa enemmän. Vain tunnistamalla, tunnustamalla ja mahdollistamalla sosiaalisen osaaminen, siinä piilevät mahdollisuudet ovat hyödynnettävissä.

KIITOKSET!

Mitä saimme aikaan? Tämä on ollut varsin epämääräinen reissu, jossa monet asiat ovat menneet yli ymmärryksen ja hyvä niin. Sosiaalinen tarvitsee yhteistä. Jotta sitä voi ymmärtää, tarvitaan todellakin yhteisen ymmärryksen lisääntymistä ja paljon tutkimista. Hanke päättyy ja olemme oivaltaneet paljon, mutta tutkimismatka on vasta alussa. Tiedämme kuitenkin, että suunta on oikea.

Tämän työn varsinainen lopputulos ei ole vielä nähtävillä. Uskomme, että se tuloksena jatkuu ja lähtee vielä liikkeellekin sellaisia, käytännössä eri tasoilla näkyviä toimintoja, joiden vaikutuksia voidaan tarkastella vuosien päästä. Asioiden ihmettely ja ilmiöiden tutkimisen äärelle pysähtyminen on tärkeää. Samalla se on myös vaikeaa toimintaympäristössä, jossa kaikki on totuttu mittaamaan näkyvillä teoilla, välinpitämättömästi, välejä pitämättä. On kuitenkin ymmärrettävä, että näkyvien ja toimivien käytäntöjen takana on paljon näkymätöntä työtä.

Minulla alueen virkasosiaalityöntekijällä on ollut tämän hankkeen kautta mahdollisuus käyttää 80 % työajasta tähän yhteiseen kehittämiseen. Mari Purhonen, alueemme mielenterveysvastaanoton sairaanhoitaja, on työskennellyt oman työnsä ohessa yhtenä päivänä viikossa yhteisen toimintamallin ja ajattelun äärellä. Varsinaista kehittämistyötä on siis tehty yhdessä kuntalaisten ja paikallisten ammattilaisten voimin ilman ”ulkopuolista” kehittämisosaajaa. Näin kehittämistyö on nivoutunut heti perustyöhön. Olemme kuitenkin saaneet korvaamattoman tärkeää ulkopuolista apua Montaasiohjauksesta Johanna Nevalan ja hänen oppilaidensa toimesta.

Tästä näkyvästä ja näkymättömästä työstä haluan sydämeistäni kiittää kaikkia teitä, jotka olette suostuneet tähän yhteiseen ponnisteluun ja rakentamaan yhteistä ymmärrystä silloinkin, kun siinä ei ole tuntunut olevan mitään järkeä.

Kiitän sinua Mari työtoveruudesta ja sitkeydestäsi tässä kehittämistyössä. Kiitos Kirsi ja JP yhteisestä aherruksesta arjessa.

Kiitän sinua ihminen, joka olet saanut minut kokemaan tietämisen ja ymmärtämisen rajallisuuden, haastanut kiperillä kysymyksillä ja saanut tuntemaan epätoivoa siitä, voiko tästä kaikesta ymmärtää mitään. Sinua ihminen, joka olet antanut minulle yhteisen löytämisen ja oivaltamisen riemullisia hetkiä.

Teitä kaikkia yhteisöllisen sosiaalisen pääoman kartuttajat Puumala Klupissa. Satumarja Tanttua Essotesta sosiaalityön tutkimisesta sisältäpäin. Kaikkia montaasityöryhmän jäseniä, jotka olette suostuneet katsomaan sosiaalityötä yhteistyökumppaneina ulkoapäin. Helena Rossille kiitos ”ryhmä rämän” työnohjauksesta.

Yhteistä Ymmärrystä hanke
Sanna Korhonen
Keskustie 14
52200 PUUMALA
sanna.korhonen@puumala.fi
p. 046 923 5229

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Puumala
SAIMAAN KAUNEIN

Kunnanjohtajaa Matiasta, kunnan luottamushenkilöitä ja kunnan kaikkia eri toimialoja, jotka olette omalla toiminnallanne antaneet käytännön tukea työllemme ja olleet sosiaalityön puolella. Esimiehiä jotka ovat luottaneet.

Kiitos ”ötökälle” ja opiskelijoille, jotka tulitte kanssamme sanoittamaan tätä kaikkea taiteen ja tieteen keinoin. Kiitos Johanna, että et antanut meidän jäädä latteuksiin, vaan vaadit enemmän. Sinulla on kyky saada ihmisistä esiin enemmän kun he itse itsestään uskovat. Kuten sanoit: ”tärkeää on kaiken yhdessä katsominen huolimatta siitä, voidaanko kaikkea ymmärtää”. Myös sosiaalityössä tai ehkä juuri siinä?

Kiitos salaiselle neuvonantajalle lukuisista keskusteluista, väittelyistä ja lahjoittamistasi ajatuksista!

Kiitos kuuluu myös Euroopan Unionille ja Etelä-Savon ELY keskukselle ja siellä erityisesti Kirsi Kompalle. Ilman sinun neuvojasi ja rohkaisua koko hanketta ei varmasti olisi syntynyt. Rahoituksen ja tuen osalta kiitos myös valtakunnalliselle Sokra -hankkeelle, jonka osa olemme olleet. Erityiskiitos Sokran Marjo Pulliaiselle avusta, kannustuksesta ja tuesta. Ylisosiaalineuvos Aulikki Kananojalle kiitos, että toimit hankkeemme henkisenä kummina ja viisaana neuvonantajana.

Ja kaikille teille jotka olette tavalla tai toisella välillisesti tai välittömästi vaikuttaneet meihin, jotka olemme tätä mallia rakentaneet ja eläneet työssä, arjessa ja vapaa-ajalla.

JATKETAAN!

Puumalassa 31.1.2017

Sanna

LIITTEET:

KYLÄTALON TOMINTAMALLI / luonnos tammikuu 17

Liite1

TAUSTA:

Kylätalon toimintamalli perustuu Yhteistä Ymmärrystä kehittämishankkeen aikana saatuihin kokemuksiin yhteisöllisen työn kehittämisestä. Yhteisöllisen työn kehittämisen taustat ovat Kansalaisopiston ”erilaisuutta arkeen” kurssissa (2014-2015) ja sitä seuranneen Puumala Klupin toiminnassa (2015 →).

Kylätalon virallinen nimi on vielä ratkaisematta, mutta käytämme tässä vielä vanhaa nimeä.

Kylätalon on tarkoitus toimia kaikkien kuntalaisten avoimen kansalaistoiminnan ja kohtaamisen paikkana, jossa eri organisaatioiden ammattilaiset tai edustajat vierailevat suunnitellusti. Fyysisen tilan lisäksi kylätalon kautta voidaan koordinoida ja kehittää myös muualla tapahtuvaa, talon toiminta-ajatukseen sopivaa toimintaa. Kuntalaisen näkökulmasta talon toiminta voi olla kanava saada

- oma osaaminen käyttöön ja esille
- tukea, apua ja neuvontaa arkeen ja omaan hyvinvointiin
- tukea työllistymiseen,
- virkistystä vapaa-aikaan tai mahdollisuuksia lepoon ja lomaan.

Eri organisaatioiden ja ammattilaisten vierailujen kautta sen toivotaan muodostuvan myös eri organisaatioiden, yhdistysten ja yrittäjien kohtaamispaikaksi edistään niiden palveluiden, toimintatapojen ja resurssien yhdistymistä kuntalaisten kannalta mielekkäiksi, vaikuttaviksi ja kehittyviksi kokonaisuuksiksi. Kylätalolla tulisi jatkossa olla tärkeä rooli mm. tiedon välittämisessä kunnan hyvien, ennaltaehkäisevien palveluiden (mm. Kunnon Puumala hanke, Kansalaisopisto) Essoten palveluiden välillä työntekijöidenkin näkökulmasta. Mikäli Essoten työntekijä tulee muualla, hänellä ei välttämättä ole tietoa näistä paikallisista palveluista, joista voi rakentaa tukea ja apua asiakkaalle.

Kylätalon toimintavastuuta on suunniteltu jaettavaksi eri tiimeille, joista kukin ottaisi vastuulleen jonkin kokonaisuuden. Tällä hetkellä suunnitellut tiimit ja alustavat tehtäväkuvat olisivat seuraavanlaisia. (kaikkea voidaan vielä muokata edelleen kun päästään vauhtiin!)

TIIMIT

YHTEISÖTYÖN TIIMI

- tiimien yhteistyö ja tiedotus
- kylätalon toiminnan koordinointi ja yhteinen kehittäminen
- toimintakalenterin ylläpito --> ohjelman soveltaminen eri asiakasryhmien palvelutarpeisiin (kuntoutuksen tueksi, kotihoidon tueksi jne.)
- kansalaisvaikuttamisen muotojen kehittäminen
- Puumala Klupin toiminta (yhteisösosiaaliryhmä)

MYYMÄLÄ- JA PALVELUTIIMI

- myymälätoiminnan ylläpito ja kehittäminen
- kylätalon ylläpitotehtävät
- muu kuntouttavan, tukityön tai vapaaehtoistyön palvelujen markkinointi (kysyntä/tarjonta)
- kuntouttavien ja tukityöpaikkojen koordinointi

PAJA- JA KIERRÄTYSTIIMI

- pajatoiminta
- kierrätys- ja käsityötoiminnan aloittaminen

SOTE- JA YHDISTYSTIIMI

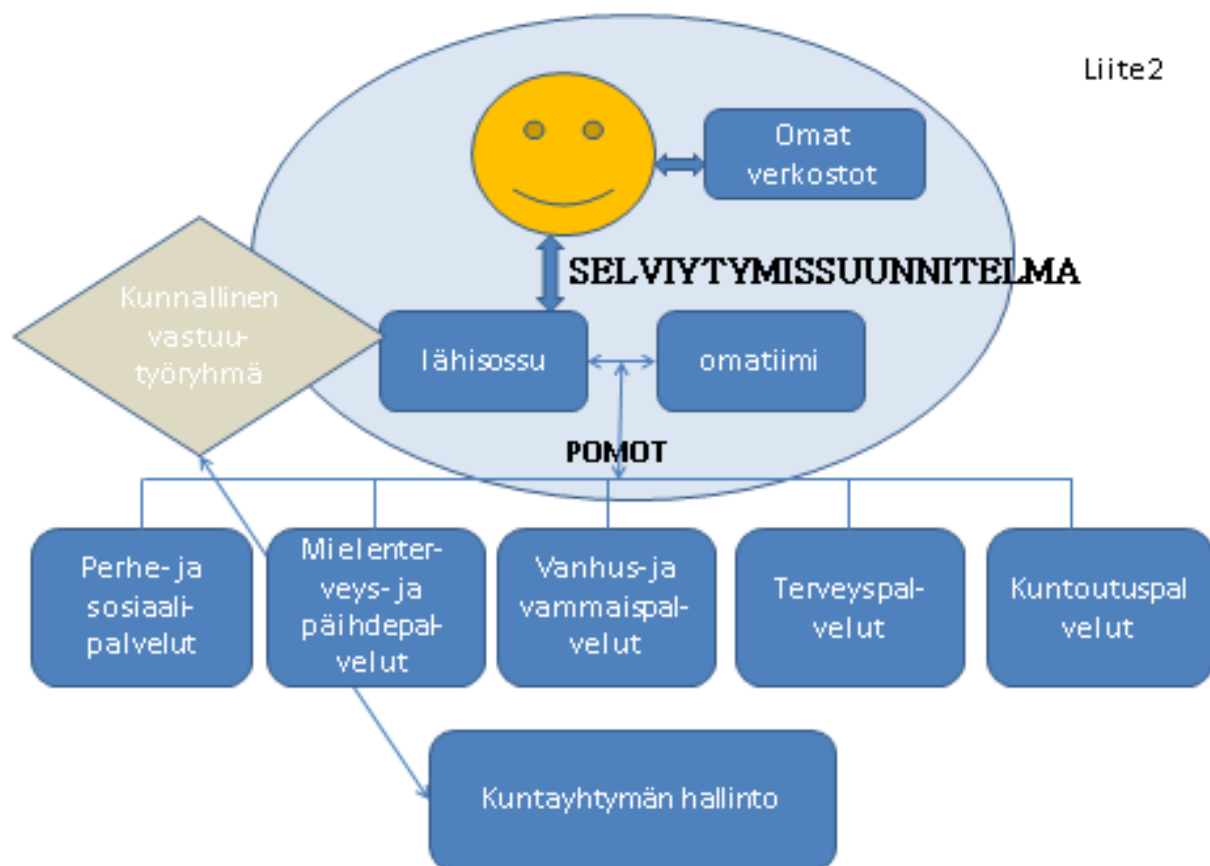
- matalan kynnyksen soteneuvonnan järjestäminen
- erityispalveluiden palvelutoiminnan etäpistetoiminnan käynnistäminen
- ennaltaehkäisevät työmuodot
- yhdistys ja muu yhteisöyhteistyö – yhdistysten ohjaus, neuvonta ja palvelutyö

TIIMIEN TOIMINTAPERIAATTEET:

- jokaisessa tiimissä on vastuuhenkilö, joka on vakinaisessa työsuhteessa kuntaan tai essoteen. Vastuuhenkilö sopii itselleen varahenkilön.
- muut tiimin jäsenet voivat olla mukana vapaaehtoisina kuntalaisina, tuetun työllistymisen toimenpiteen kautta, osana omaa kuntoutumista, yrittäjinä, muina ammattilaisina jne.

TIIMI EI SAA KUITENKAAN KOOSTUA PELKÄSTÄÄN AMMATTILAISISTA!

- Tiimien toiminnasta tiedotetaan yleisesti ja tiimeihin halukkaat voivat ilmoittautua mukaan tiimin vetäjälle
- tiimiin osallistuminen ja kesto sovitaan yksilökohtaisesti
- jokainen kylätalon toiminnan järjestämiseen vakituisesti osallistuva kuuluu johonkin tiimiin, mutta tiimiläiset voivat oman osaamisen ja mielenkiinnon mukaan osallistua myös muiden tiimien tehtäviin.
- tiimit kokoontuvat aika ajoin yhdessä tuumaamaan kokonaisuuden kehittymistä. Tiimien yhteisistä kokoontumisista vastaa yhteisöllisen työn tiimi.

Asiakaslähtöinen organisaatiokaavio aikuissosiaalityöhön Puumalassa?